

Kurikulární činnosti učitele

Od didaktické analýzy učiva k
výukovým strategiím

ŠP CŽV 2023

201023
HH

MUNI
PED

Průběžný úkol č. 2

do výuky

24.11.2023

Na vybraném tématu/učivu/vzdělávacího obsahu svého vyučovacího předmětu:

- vymezíte **výukové cíle** a klasifikujete je dle úrovní relevantních taxonomií (Bloom, Niemierko, Kratwohl, Davy), zvolte alespoň 2;
- kriticky posoudíte **náročnost cílů** výuky podle možností žáků;
- provedete **obsahovou analýzu učiva**;
- navrhnete alespoň jeden **příklad učební úlohy**, včetně pomůcek apod. a **výukové strategie**.

Cíl semináře

Účastník/účastnice CŽV:

- popíše, co tvoří učivo;
- provede didaktickou analýzu učiva;
- vymezí výukový cíl;
- navrhne učební úlohy a výukové strategie.

Formální struktura portfoliového úkolu

Předmět – vzdělávací oblast:

Ročník:

Tematický celek:

Téma (nejméně 2. vyuč. hodiny) *myšlenková mapa*

Cíle tématu: – volit v RVP/ŠVP („cíle“, „klíčové kompetence“ a „očekávané výstupy“)

Téma vyuč. jednotky	Výukové cíle*)	<u>Did.an.učiva</u> POJMOVÁ	<u>Did.an.učiva</u> OPERAČNÍ	Výukové strategie	Evaluační nástroje Metodické poznámky
<i>z mapy</i>	<i>vyplývají z cílů tématu</i>	<i>fakta</i>	<i>učební úlohy</i>		
		<i>pojmy</i>	<i>(zadání)</i>		
		<i>generalizace</i>	<i>(otázky)</i>		
			KONKRÉTNĚ, ve 2. os.		

PL 2. – 3. Zamyslete nad tím, co tvoří učivo vybraného tématu

Vyjádřete názor na otázku, zda je důležité, aby si žáci osvojili pojmovou strukturu učiva. Může se dobré vzdělání obejít bez lpění na určitém množství osvojených faktů. Prosím zdůvodněte.

- [Ivana Pelikánová a kol. Přírodopis 8. učebnice. pro základní školy a víceletá gymnázia - PDF Free Download \(docplayer.cz\)](#)
- [Anotace: Materiál je určen k výuce přírodopisu v 8. ročníku ZŠ. Seznamuje žáky se základními pojmy a informacemi o stavbě a funkci dýchací soustavy - PDF Free Download \(docplayer.cz\)](#)

Příklad: Prevence zneužívání návykových látek

Učivo

příčiny vzniku závislostí

workoholismus, gamblerství

krize, pomoc v krizi

odmítnutí drogy

prevence zneužívání návykových látek;

společenská nebezpečnost

empatie, tolerance

Prevence zneužívání návykových látek

Očekávané výstupy:

Žák:

Uvede zdravotní a psychosociální rizika spojená se zneužíváním návykových látek, provozováním hazardních her a

posoudí souvislosti mezi jejich zneužíváním a životní perspektivou mladého člověka.

Uplatňuje osvojené modely chování při kontaktu s návykovými látkami.

Vyhodnotí na základě svých znalostí a zkušenosti možný manipulativní vliv vrstevníků, médií, sekt.

Diskutuje o příčinách a důsledcích korupčního jednání.

Téma: Osobní bezpečí

https://www.zsvm.cz/wp-content/svp-2013/ucebni-osnovy_9_obcanska-vychova.htm

- Osobní bezpečí

Očekávané výstupy

žák:

- Zaujímá odmítavé postoje ke všem formám brutality a násilí.
- Chová se zodpovědně při mimořádných událostech a prokáže praktickou znalost první pomoci.

Učivo

- agresivita, formy agresivity
- zločin, trestný čin, delikt, delikvent
- xenofobie, rasismus
- domácí násilí, vandalismus
- mimořádná událost
- evakuace, evakuační zavazadlo

Didaktická analýza
učiva (pojmová,
operační/učební
úlohy a
mezipředmětová)

Didaktická analýza učiva =
analytická myšlenková činnost,
kterou provádí učitel nad
učební látkou (tématem), aby
objevil a realizoval veškerý její
výchovný a vzdělávací potenciál
(publikace J. Skalkové).

**Didaktická
analýza učiva =
projektová a
hodnotící
činnost učitele,
který zvažuje, zda
se v konkrétním
učivu jedná o:**

– **poznatky** (definice, data, poučky, zákony, pravidla, reálie)- osvojením se vytvoří **vědomosti**;

„soustava faktů a pojmů, teorií a komplexních poznatkových struktur, které si jedinec osvojil prostřednictvím škol...“ (Průcha, Walterová, Mareš 2003 s. 270).

– **činnosti** (aktivity, cvičení, trénink, výkony) - opakovaným prováděním - **dovednosti** v intelektuální, motorické nebo psychomotorické úrovni žáka, příp. i zautomatizovaných struktur, tj. **návyků**;

**Didaktická
analýza učiva =
projektová a
hodnotící činnost
učitele, který
zvažuje, zda se v
konkrétním učivu
jedná o:**

- **logické operace** a myšlenkové pochody a postupy k pochopení nového učiva a jeho souvislostí; **formativní význam**, učí **myslet** a **hledat** řešení a postupy;
- **výchovné momenty**, obohacující a rozvíjející **emotivní sféru** člověka, prožívání citů a emocí, estetických vjemů a prožitků;
- **volní prvky** k rozvíjení určité míry snahy, **vytrvalosti** a **vůle** k pochopení nového a k překonání překážek.

Učivo má tři složky: - **vědomosti** - **dovednosti** - **hodnotovou orientaci** (Kalhous, Obst 2009 s. 126)

1. Pojmová analýza = analýza stěžejních pojmů v tématu a vztahů mezi nimi

Nástroje:

- pojmová mapa
- analýza struktury učiva – 3 kategorie:

1. *fakta*

2. *pojmy*

3. *generalizace*

Struktura učiva

Pojmy (kategorie nebo třídy věcí či myšlenek se společnými nejdůležitějšími /podstatnými/ vlastnostmi); konkrétní, abstraktní; 1 -2 slova

Pojem – zobecnění dílčích faktů, např. kružnice = „množina bodů, které mají od daného bodu (středu) stejnou vzdálenost (poloměr)“.

Generalizace (zobecnění)
= (zákony, principy, teorie) , např. Ohmův zákon, Newtonův „princip akce a reakce“ (zákon vzájemného působení těles)

Fakta (informace o jednotlivých skutečnostech – o lidech, věcech, konkrétních místech, o události..).

O co se jedná při přípravě na výuku?

Formulujeme zamýšlený a očekávaný výsledek „v jazyce žákova výkonu“,

- „co má žák umět udělat“, co si má z výuky „odnést“ (nikoli to, co chce učitel „odučit“).
- „směr“ či „směřování“ v součinnosti s žáky k něčemu, co predikuje „změnu“ a zvyšuje **motivaci** žáků k učení (Skalková, 1999).
- **představa** o plánovaných kvalitativních i kvantitativních **změnách** v učení a rozvoji jednotlivých žáků, dosažených **ve stanoveném čase** v procesu výuky (Kalhous, Obst et al., 2002).

Nástrojem, směřujícím k cílům = **učební úlohy**.

Vyjádřete názor na uvedené cíle

Žák popíše trasy objevných plaveb a jejich průběh s využitím mapy.

Žák posoudí důležitost krevního oběhu pro život.

Žák nakreslí schéma krevního oběhu...

Žák zhotoví model...

Žák vnímá estetickou hodnotu uměleckého díla...

Žák spolupracuje ve skupině na úkolu z projektu

Žák vysvětlí rozdíl mezi nerostem a horninou.

Porovnáme formulaci cílů

[Taxonomie |
Studentům
pedagogiky
\(skolni.eu\)](#)

- Žák vyjmenuje tři stěžejní díla Karla Čapka.
 - Žák samostatně analyzuje rétorické figury v básni Máj.
 - Žák vysvětlí důvody, které vedly k zahájení první světové války.
 - Žák zhotoví model...
-
- Představit žákům výčet nepravidelných sloves.
 - Žák umí hovořit o tématu „moje rodina“ v německém jazyce.
 - Žák si zapamatuje co nejvíce slovíček z učebnice.
 - Fotosyntéza.
 - Provedu pokus.

Jaký má být výukový cíl?

- **přiměřený** (věku a možnostem žáků),
- **kontrolovatelný** (vyjádřený jako pozorovatelná činnost žáka, užití tzv. **aktivních sloves** – viz Bloomova taxonomie cílů aj.),
- **konzistentní** (prostupný – nižší cíle směřují k dosažení vyšších a naopak),
- **jednoznačný** – formulace cíle by neměla připouštět různé interpretace.

SMART

Specifický: vztah ke konkrétní činnosti

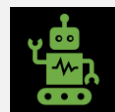
Měřitelný: stanovení kvality i kvantity

Akceptovatelný: v souladu s potřebami

Realistický: reálná dosažitelnost cíle

Termínovaný: ohraničený v čase.

Struktura cílů

- **Kognitivní – intelektuální** (*znalosti a kognitivní dovednosti*).
- **Psychomotorická** - psychomotorické dovednosti týkající se smyslového vnímání, pohybů a vzájemné koordinace vjemů s pohyby atd. Slovesa jako: **kresli, házej, plachti, svářej, ...**
- **Postojová - afektivní – výchovná** - zájmy, pozornost, estetické cítění, morální postoje, pocity, názory a hodnoty. Např.: **naslouchej, oceň důležitost, vnímej estetickou hodnotu, vnímej morální dilema, získej o něčem povědomí ap.**
- **Sociální** – komunikace, spolupráce

Struktura cílů kognitivních – intelektuálních ch (pro oblasti znalostí a kognitivních dovedností)

Např.:

Žák popíše trasy objevných plaveb a jejich průběh s využitím mapy.

Žák objasní příčiny kolonizace.

Žák uvede tři výhody naftového motoru oproti motoru benzinovému (Petty, 2013, s. 394).

Žák vysvětlí rozdíl mezi mlhou, oparem, smogem a mrakem (Petty, 2013, s. 394).

Žák posoudí důležitost krevního oběhu pro život.

Žák diskutuje o významu objevných plaveb.

Psychomotorické (pro oblast manuálních a fyzických dovedností)

Např.: Žák nakreslí schéma krevního oběhu...

Žák zhotoví model...

Žák dokáže letovat součástky k elektrickému obvodu (Petty, 2013, s. 394).

Žák dokáže opravit nesprávně instalovaný žebřík (Petty, 2013, s. 397).

**Afektivní –
výchovné cíle
(projevy
emocionálního
chování,
postoje,
preference,
potřeby, zájmy,
hodnoty,
osobnostní
rozvoj) a
sociální
(komunikace,
spolupráce):**

Např. Žák ocení význam/důležitost ...

• Žák vnímá estetickou hodnotu uměleckého díla...

• Žák citově reaguje na ...,

• Žák vidí morální dilema v jednání ...,

• Žák spolupracuje ve skupině na úkolu z projektu

Zařadte následující cíle do kategorií: kognitivní, afektivní, psychomotorické výukové cíle

A. Žáci dokážou vyjmenovat státy, se kterými sousedí ČR.

.....

B. Žáci budou interpretovat obsah básně od Jana Nerudy.

D. Žáci uplavou stanovenou vzdálenost v bazénu stylem „motýlek“.....

E. Žáci umí vhodně projevit úctu ke starším osobám.

.....

F. Žáci vyrobí z papíru lodičku.

G. Žáci se vhodně chovají při návštěvě muzea.

Nejčastější chyby při formulaci výukového cíle

Příliš obecná formulace:

Žák se má naučit rovnice.

- Záměna výukového cíle s obsahem výuky: *Fotosyntéza.*
- Formulace v podobě činnosti učitele:

Provedu pokus s vodou.

Čím se liší tyto formulace?

- Žák objasní s pomocí mapy trasy objevných plaveb a jejich průběh.
- Žák popíše důsledky zámořských objevů, jejich ne/prospěšnost pro lidstvo.
- Žák zdůvodní příčiny kolonizace.
- Žák vyjmenuje významné státy a osobnosti pro kolonizaci.
- Žák vysvětlí stavbu a funkci jednotlivých částí kardiovaskulární soustavy.
- Žák zdůvodní význam srážení krve.
- Žák nakreslí jednoduché schéma krevního oběhu.
- Žák posoudí důležitost krevního oběhu pro život a diskutuje o ní se spolužáky.
- Žák vysvětlí rozdíl mezi nerostem a horninou.

Doporučení ke studiu

- [Microsoft Word - Vyučové cíle I \(muni.cz\)](#)
- [Taxonomie | Studentům pedagogiky \(skolni.eu\)](#)

Vrátíme se k minulému tématu o ontodidaktice a psychodidaktice

Oborové obsahy:

- fakta, pojmy, struktury oborů vědeckých, uměleckých, technických a jiných;
- analýza obsahů vědních oborů s cílem jejich **didaktické interpretace.**

Strukturování obsahu aneb jak jej uspořádat?

Legitimizace obsahu aneb proč tomu vyučovat?

Výběr obsahu aneb čemu vyučovat?

Příklad legitimizace: Proč se učím přírodopis?

- ... dokážu uvést příklady toho, jak se savci přizpůsobili podmínkám,
- ve kterých žijí
- ... rozpoznám zástupce jednotlivých skupin savců
- ... budu umět vysvětlit rozdíl ve vývinu mláďete vačnatců a placentálů
- ... porozumím chování zvířat, dokážu odhadnout jejich reakci
- ... naučím se pozorovat chování zvířat v přírodě

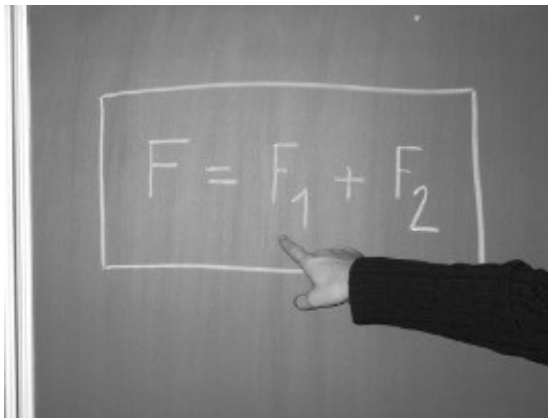

Psychodidaktická transformace

Učitel vybírá „...nejúčinnější analogie, ilustrace, příklady, vysvětlení, slovní demonstrace, způsoby znázorňování a formulování tématu, které jej učiní srozumitelným pro jiné“ (Shulman 1986, s. 9) → **reprezentace obsahu.**

Žákovi vzdálená reprezentace

Žákovi blízká prezentace

Co je naším cílem

Účastník/účastnice CŽV

- vysvětlí význam učebních úloh jako nástroje řízení učebních činností žáků,
 - uvede otázky, které si učitel klade při plánování vyučovací hodiny,
 - tvoří učební úlohy a dodržuje principy aktivizujícího (konstruktivistického) přístupu,
 - posuzuje náročnost učebních úloh s pomocí Bloomovy taxonomie.
-

Navrhujeme **činnosti** (operace, aktivity), pro žáky k dosažení cílů výuky, tzn. **operační analýzu učiva**

Každá **činnost žáků** je učitelem navozena dobře promyšlenými **učebními úlohami**.

Učební úlohy = všechna učitelova zadání, respektující výukový cíl:

- a) úkoly,
- b) otázky,
- c) aplikační úlohy.

Operační analýza učiva - analýza činností (operací, aktivit), které budou žáci v hodině provádět k dosažení cílů výuky.

Každá **činnost žáků** je učitelem navozena dobře promyšlenými **učebními úlohami**.

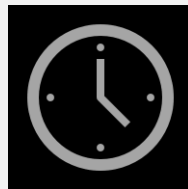
Učební úlohy = všechna učitelova zadání, respektující výukový cíl:

- a) úkoly,
- b) otázky,
- c) aplikační úlohy.

Soustava učebních úloh x scénář/plán průběhu hodiny a výuková strategie

Úvod: *otázky a úkoly
motivační, diagnostikující
žákovské prekoncepce*

Hlavní část hodiny: *aplikační
úlohy (operace s učivem)*

Závěr: *úlohy na zjišťování
výsledků výuky*

Jak postupujeme při vytváření učebních úloh:

1. Přesně vymežíme výukové cíle.
2. Od nich odvozujeme učební úlohy.
3. Zvážíme, které úlohy zadáme s ohledem na pamětní osvojení znalosti (definice apod.)
4. Zvážíme, které učební úlohy zadáme žákům mimo výše uvedený soubor úloh – experimenty, manipulace s objekty aj.
5. Vlastnosti souboru opakovaně vyhodnotíme s odstupem času a optimalizujeme je zvláště na základě výsledků činností žáků.

Jak postupovat při tvorbě učebních úloh?

1. Témata úloh ze **skutečného života** – “tady a teď”, “být při tom” (využít zkušeností žáků, aktualizace, motivace).
 2. Používat **aktivní slovesa** (vyjadřující pozorovatelnou činnost) vždy na začátku věty jako pobídku pro činnost, nejen pro jednoduchou odpověď.
 3. **Pokyny** v úkolu **vyjádřit přesně** co do kvality i kvantity (vyhýbat se slovům nějaký, několik,...)
-

4. **Formulace úkolů** - provokující, lákavá výzva, zaměřena na **klíčové učivo**, různé úrovně **náročnosti** (taxonomie) respektem ke všem **typům inteligence** (Gardner).
K dispozici jsou **úkoly pro individuální i skupinovou práci**.
 5. Promyslet zabezpečení **pomůckami a materiálem** (překážky odvádějí pozornost).
-

1. Učební úlohy a jejich kognitivní náročnost podle B. Blooma

Úlohy na zapamatování a znovupoznání

Cílová kategorie:

- vyjmenuj;
- řekni (popiš),
- co je jako...;
- řekni kdy...;
- řekni kdo...;

ZNALOST – žák si vyvolává nebo znovupoznává informace

- udělej seznam;
- spoj...;
- najdi...;
- zarecituj...,
- řekni kolik...

2. Úlohy na porozumění

Cílová kategorie: POROZUMĚNÍ – žák chápe informaci a umí ji přednést v jiné formě

- řekni, co znamená...;
- vysvětli...;
- řekni hlavní myšlenku...;
- řekni pořadí...;
- řekni proč...;
- ukaž...;
- znázorni vztah...;
- vysvětli definici...

Změna jedné podoby vyjádření do jiné (např. číselná v písemnou), napsat krátké shrnutí, vybrat hlavní myšlenku, vysvětlit vztah mezi dvěma myšlenkami apod. Zařazování, rozlišování apod.

3. Úlohy na aplikaci

VYUŽITÍ (APLIKACE) - žák řeší problém s použitím informace a vhodného zobecnění; aplikování postupu na známý, neznámý úkol. Určit v jakých situacích je vhodné použít, provádět, užít

- změň...;
- použij jiným způsobem...;
- ukaž, jak udělat...;
- předved' (zdramatizuj)...;
- nakresli obrázek, který ukazuje, jak...;
- dej příklad...;
- uveď důvod...;
- řekni, jak je... použito v tomto případě;
- řekni, co tě napadá při pohledu na tu věc?
- vykonej...
- zaved'...;
- použij...

4. Úlohy na analýzu

ANALÝZA - žák rozděljuje, odděluje informace do jednotlivých částí podle nějakého kritéria nebo úhlu pohledu

- roztříd' do skupin...
- řekni, v čem jsou... a ... stejné (jiné)
- popiš, jak a proč ... se stalo...
- řekni, co je pravdivé (nepravdivé, skutečné, přesvědčivé)
- rozliš podstatné a nepodstatné části
- zjisti, z čeho se skládá... (jak prvky zapadají do struktury)
- uveď argumenty pro a proti...
- vytvoř schéma...
- naznač strukturu...
- uveď, z čeho se to skládá...
- rozliš...
- uspořádej...
- analyzuj...

5. Úlohy na syntézu

SYNTÉZA – žák řeší problém tím, že spojuje informace, což vyžaduje originální, tvořivé myšlení

- řekni (napiš) nové vyprávění
o...
- vytvoř...
- uprav nově ...
- postav (zkonstruuuj)...
- řekni, co jiného by mohl dělat ...
- řekni, jak udělat lepší ...
- kombinuj ...
- předstírej, že...
- co myslíš, že bude dál

6. Úlohy na hodnocení

HODNOCENÍ – žák posuzuje informace vzhledem k zavedeným standardům nebo podle určitých kritérií, zaujímá stanoviska

- řekni, proč je ... horší (lepší, spravedlivější atd.)
- řekni, proč souhlasíš (nesouhlasíš) s ...
- co bys dal na 1., 2., 3. místo...
- rozhodni...
- řekni, co se stane...
- shrň...
- dokaž... argumentuj...
- posud'...
- urči stanovisko...
- zkontroluj správnost...
- zhodnoť...
- vyslov vlastní názor
- vyber nejlepší řešení a zdůvodni...

7. Úlohy vedoucí k tvorbě originálních produktů

Po revizi původní taxonomie s cílem zpřesnit náhled na výsledky kognitivních aktivit žáků (tým pod vedením D.B. Krathwola)

Cílová kategorie: TVŮRČÍ ČINNOST – žák vytváří originální produkty na základě vlastního nápadu nebo pokynů učitele

- navrhni, co se z ... dá vytvořit
- vytvoř...
- naplánuj...
- vymysli způsob...
- navrhni...atd.

Tvůrčí činnost přebírá některé úkoly hlavně ze stupně Syntéza.

Jak postupovat ve výuce

- PL 6. +7
- **Formulujte učební úlohu pro výuku (frontální, ve skupině a pro samostatnou práci).**

Jak lze postupovat ve výuce?

- **Vaše zkušenosti z výuky dějepisu, jazyků, matematiky, zeměpisu, dějepisu, výtvarné či hudební výchovy**

Realizace výuky - výukové metody ve vyučování a učení, organizační formy výuky. Volba optimálních učebních a vyučovacích strategií.

Výukové strategie (Pasch 1998, s. 195)

- promyšlené způsoby vedení výuky, které jsou optimální v **konkrétní třídě**, pro **konkrétního učitele** a **konkrétní učivo** (téma, předmět), a které učitel volí, aby se žáky dosáhl vytyčených cílů výuky; **adekvátní kombinace metod, forem, prostředků a podmínek výuky.**

Základní výukové strategie

DEDUKTIVNÍ

INDUKTIVNÍ

SOCIÁLNĚ ZPROSTŘEDKOVANÁ
VÝUKA

Deduktivní strategie

- Typická pro transmisivní školu (ale také nepostradatelná) – „jasný cíl a účel“, učitel „má vše pod kontrolou“.

Schéma:

- Výklad – vysvětlení (nový pojem, definice, vzorec) – hotový poznatek
- Předvedení, procvičení v příkladech („řízené procvičování“)
- Aplikace v úkolech („znalost“, porozumění)
- Zhodnocení výsledků, ověření znalostí (žák umí - neumí)

Induktivní výuka (problémová) – autentické učení

- Problém – **bádání, zkoumání, přemýšlení, hledání řešení**
- Objevování významu pojmu nebo teorie
- Použití, ověření v autentických situacích
- Vyhodnocení výsledků a postupů

Skutečné“ učení – učení NĚČEMU (nikoli **O** NĚČEM):

- “opravdové” učení; neučíme se “jakože něco děláme” (akademicky), ale v situacích reálného života,
- je založené na bádání, zkoumání.

Autentickým produktem - zpracování tématu a jeho prezentace v podobě plakátu, posteru, nástěnky nebo výstavy.

Sociálně zprostředkovaná výuka

Žáci se učí společně a od sebe
navzájem.

Kooperativní učení

Simulace

Hraní rolí

VÝUKOVÉ METODY INSPIRAC E

Výklad, rozhovor, diskuse, Sokratovský dialog – učitel se snaží žáka přimět k většímu přemýšlení, může i zpochybnit jeho vlastní názor, ale hlavně ho vede k tomu, aby tvořil nové myšlenky.

Hry v rolích, práce s textem, vysvětlování, názorně, ...

<https://fb.watch/gOn37d0oMg/>

Dělení metod

Maňák, J., Švec, V. (2003). *Výukové metody*. Brno: MU.

1. Klasické výukové metody

1.1.1.
Vyprávění

1.1.2.
Vysvětlování

1.1.3.
Přednáška

1.1.4. Práce
s textem

1.1.5.
Rozhovor

1.2. Metody názorně-demonstrační

1.2.1. Předvádění a pozorování

1.2.2. Práce s obrazem

1.2.3. Instruktaž

1.3. Metody dovednost ně- praktické

1.3.1. Napodobování

1.3.2. Manipulování, laborování a
experimentování

1.3.3. Vytváření dovedností

1.3.4. Produkční metody

2. Aktivizující metody

2.2 Metody heuristické, řešení problémů

2.3 Metody situační

2.4 Metody inscenační

2.5 Didaktické hry

2.6 Metody diskusní

3. Komplexní výukové metody

3.1. Frontální výuka

3.2. Skupinová a kooperativní výuka

3.3. Partnerská výuka

3.4. Individuální a individualizovaná výuka, samostatná práce žáků

3.5. Kritické myšlení

3.6. Brainstorming

3.7. Projektová výuka

3.8. Výuka dramatem

3.9. Otevřené učení

3.10. Učení v životních situacích

3.11. Televizní výuka

3.12. Výuka podporovaná počítačem

Práce s (didaktickým) textem

Žák dokáže:

- **vyčlenit a označit v textu** (podtržením, barevným zvýrazněním) **klíčové informace a hlavní myšlenky**
- stanovit **vztah mezi** těmito **informacemi** (pojmy)
- **uspořádat** **klíčové informace** podle určitého kritéria
- **vyjádřit** uspořádané **informace graficky**
- prezentovat **obsah** textu **vlastními slovy**
- **zaujmout** k hlavním myšlenkám textu **vlastní stanovisko**
- **zformulovat otázky** k textu
- **doplnit text** vlastním hodnocením, **komentářem**

Vybrané metody kritického myšlení

- Metoda **I.N.S.E.R.T.**
- Podvojný deník
- V-CH-D
- Zpřeházené věty
- Myšlenková mapa
- Volné psaní

Co říci závěrem?

..., že cyklus pedagogického uvažování a jednání probíhá (L. S. Shulman (1987, s. 12–17; cit. podle Janík, 2009, s. 181)

..., že vyučování jako didaktická transformace má tyto fáze:

- **Porozumění** – učitel do hloubky rozumí učivu, jemuž má vyučovat, tedy **cílům, strukturám učiva a vztahům** mezi jednotlivými idejemi v disciplíně i mimo ni.
- **Transformace** – učitel své porozumění učivu transformuje tak, aby se stalo **srozumitelným i pro žáky**. Zahrnuje několik kroků:
 - a) **Příprava** – kritická analýza a interpretace učiva, strukturování a rozfázování učiva s ohledem na cíle výuky.
 - b) **Reprezentace** – úvahy o tom, jaké reprezentace učiva (analogie, metafory, příklady, demonstrace, vysvětlení atd.) ve výuce použít.
 - c) **Výběr** – zpracování reprezentací učiva do **forem a metod výuky**; učitel vybírá vhodné postupy organizování a řízení výuky.
 - d) **Přizpůsobení učiva žákům** – zohlednění učebních obtíží a představ žáků o učivu (prekoncepce, miskoncepce), zohlednění jazyka, kultury a motivace, pohlaví, věku, schopností, zájmu, sebezpojetí žáků atp.; učivo je pak upraveno a diferencováno s ohledem na jednotlivce.

Průběžný úkol

č. 2

do výuky

24.11.2023

Na vybraném tématu svého vyučovacího předmětu:

- vymezte výukový cíl;
- proveďte obsahovou analýzu učiva;
- navrhňte alespoň jeden příklad učební úlohy, včetně pomůcek apod.;
- doporučte výukové strategie.

Texty ke studiu

- Pasch, M. (2005). *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*. Praha: Portál.
- odkaz na kurz Školní pedagogika:
- Skalková, J. (2007). *Obecná didaktika*. Praha: Grada.
- Maňák, J., & Švec, V. (2003). *Výukové metody*. Brno: Paido.
- Kalhous, Z., Obst, O. & al. (2002). *Školní didaktika*. Praha: Portál.